

oli Instructions in nostrum sermonem, nempe Gallicum convertendas atque imprimendas mandavit, ut universitate Gallia praxi inferrentur, utpote regula rute Moralis Christi Domini. Videri potest huius verislonis pagina 45, ubi de fortuitis ludis loquitur D. Carolus; ex quo inferri potest Episcopos congregatos voluisse, ut doctrina illis ludis opposita ubique locorum diffundere, atque Fideles ad proximam aedem perniciem magna animorum confusione exterminandam permoveantur.

Potest haec omnia testimonia concludendum est prohibiciones aduersoribus ludo forte pendentes adhuc subfistere hoc, que virinus, scutulo, perinde atque in praeeritis vigore, adeoque allegari non posse Leges, quae eos prohibent, vim non amplius habere. Potest quidem per Confutitudinem praefabri causa ludis fortuitis a Legibus annexa, qualis est excommunicatio, punitio, taxatio, &c. Potest etiam plus minime inaleatores, qui Urbi aut integræ Provincie scandalum sunt, animadverteri a eorum, quod tolerantur, peccatum non est minus, immo semper perdurat.

Vero adversus hanc, quae obturatur, confutitudinem ea prorsus invicta ratio est, quod Ecclesiastica ac Civiles Leges, ad aliecius gravis mali correctionem tendunt, tamdiu censetur subfistere, quamdiu malum ipsum subfistet. Porro ostendit Matrona, de qua queritur, necesse est alios Iudium, qualis apud ipsam, vel universum in iufo est, non amplius ordinis repugnare, neque amplius eorum malorum causam esse, quae Ecclesia & Principes impedit volunt; tunc vero ei manus dabimus, & assentimur Leges aequalis prohibentes defutatibus abrogatas esse.

Sane excontra nullo unquam tempore ita omnes rationis limites est prætergressus, ut in præfectio, nunquam adeo nocuit Imperio ac Religioni; adeoque si nulla unquam aduersus aleam extitit Leges, hoc quidem tempore gravis earum adficitur necessitas; non ergo gariendum iufo contra Legem abrogatam est, nisi forte contendere sit animis vixit praefabris contra virtutem, crimen contra Legem; quod est nihil aliud quam inversio politice rationis Ecclesiæ, Imperii, iurisque universi, quoniam quo magis vixit commune, & depravatio generalis est, eo minus juris suppetterit utrumque cohibendi, & virtutem commendant.

Nom est fane de vitiis ac virtutibus ex confutitudine iudicandum; quod confutudo commune reddidit, non semper licet, aut cum veritate contentit: *quicquid sceleris, inquit S. Augustinus lib. 3. contra Parmenianum, inebrians multitudinem, amissis exanimis veritatem; haud neque novum est ad pravam affectionem, que vehementer allicit, foveam, & conscientia penitentia reprobando confutendum utinamque pretendi.* Sane Innocentius III. in Epist. ad Episcopum Turonensem, qui extat cap. *inter dilectorum ex eis.* Praes. de quadam Clerico aleatore, qui aliorum exempli feste, ita pronuntiat: *Unde licet ad palliandum ratus presumptio excessum propositio, quod hoc fecerat iuxta consuetudinem Clericorum Gallicorum: nos, qui ex nobis officio debito postis hismodi exsirparo proponimus, excusationem praedictam, que per pravam confutitudinem, que cornuella dicendo est, palliatur, frivolum reputamus, cum in illis magis plentibus sit offensa, per quod ad excusandas excusationes in culpis delinqüentis autoritas usurpatur.* Deinde euudem Clericum dignitati sub Chori magistris, quam petebat, insigniri vetat ita concludens: *proper indignitatem & vilitatem ipsius duximus irritandum; cum personis vilibus & indignis portis dignitatem patere non debent iuxta legitimas sanctiones.*

Multo ante, nempe Clotario II. etate habitum est Episcopale Concilium Picavi, referente Gregorio Turonensem (*a*), in quo eius Urbi Abbatibus, quod iudecer, accusata comparuit coram Concilio Patribus, fassa est se fortunis ludis operam dedisse, id tamen nec Scriptura, nec Canonibus adverfar: sed erroris convicta ad sufficiem Episcoporum cetero infixa per pantheoniam quicquid jubetur, impensa reponuisse.

Hoc exemplum proponit initiamen Matrone nobili, de qua in explicatione dictum est, contendenti alex ludos minime vetitos esse; debet illa Pastoris sui, a quo de ludo reprehenditur, vocis parere; & quod inde confequitur, ludum omnino de medio tollere, vel saltum magnopere moderari, atque agere penitentiam, ne se transgreffionis criminis obfringat tot sanctorum Legum, quas Episcopi in Conciliis, & Principes in suis Constitutionibus adversus aleam fanxerunt. Apud Gregorium quidem Turonensem agitur de Mentali; verum esto persona Dei devote stritius teneatur Legibus aleam prohibentibus obtemperare: non proinde tamen Seculares ab iis servandis exempti sunt, quia ex sanctio-

lum, quod in ludis fere contingit, potius, quam personarum qualitatem respicunt.

XV. Quod pertinet ad rationem tertiam, ex qua sibi Matrona nobilis praesidium querit, inquietus, in ludicris convenientiis, que apud eam habentur, vel quibus ipsa intereft apud alias, non adesse nisi electum genus hominum, sive iudendi, sive iudicium spectandi gratia.

Respondeatur ejusmodi convenientiis perinde Principis atque Ecclesie Legibus verita esse. Exiampi porro in hoc eleto choro ex iis quoque non desinet, qui proprii munericis, ac dignitatis vi, cuiusdam sunt Magistratus, deberent ceterorum maxime Principis Leges custodiendas curare, atque tamen evincetur ea ludicra convenientia magis esse legitima; id fortasse magis impunitum crimen efficerit. Si Clerici quoque non defunt, inquit in Ecclesie principis Ordinis, qui iudeo vacent ut ceteri: id nihil aliud efficit, quam ut ludu pruriunt majori scandalo sit, & in hos aletoriam convenit gravirem Divini Numinis iram & maledictionem pertrahat. Praterquamquid enim Clerici magis quam Laici Legibus aleam prohibentibus parere debent, ut paulo ante est demonstratum, in his quoque casibus in quibus innocenter iudeo possunt, non debent fere juxta Canonum mentem iudere cum Laicis (*b*), qui in eorum vel levissimis erratis acute cernunt, ut habeant, quo eorum vita rationem improbum; diligenter præterea debent ab iis convenientiis abstinere, in quibus alterius sexus persone existant, ut a probandi iudei, iudendique Divini Numinis occafione se magis alienos exhibeant.

Sane si has regulas ob oculos haberent Clerici, Matrona nobilis, pro qua confitimus expoſitum, non afferat aduersus aleam extitit Leges, hoc quidem tempore gravis earum adficitur necessitas; non ergo gariendum iufo contra Legem abrogatam est, nisi forte contendere sit animis vixit praefabris contra virtutem, crimen contra Legem; quod est nihil aliud quam inversio politice rationis Ecclesiæ, Imperii, iurisque universi, quoniam quo magis vixit commune, & depravatio generalis est, eo minus juris suppetterit utrumque cohibendi, & virtutem commendant.

Nom est fane de vitiis ac virtutibus ex confutitudine iudicandum; quod confutudo commune reddidit, non semper licet, aut cum veritate contentit: *quicquid sceleris, inquit S. Augustinus lib. 3. contra Parmenianum, inebrians multitudinem, amissis exanimis veritatem; haud neque novum est ad pravam affectionem, que vehementer allicit, foveam, & conscientia penitentia reprobando confutendum utinamque pretendi.* Sane Innocentius III. in Epist. ad Episcopum Turonensem, qui extat cap. *inter dilectorum ex eis.* Praes. de quadam Clerico aleatore, qui aliorum exempli feste, ita pronuntiat: *Unde licet ad palliandum ratus presumptio excessum propositio, quod hoc fecerat iuxta consuetudinem Clericorum Gallicorum: nos, qui ex nobis officio debito postis hismodi exsirparo proponimus, excusationem praedictam, que per pravam confutitudinem, que cornuella dicendo est, palliatur, frivolum reputamus, cum in illis magis plentibus sit offensa, per quod ad excusandas excusationes in culpis delinqüentis autoritas usurpatur.* Deinde euudem Clericum dignitati sub Chori magistris, quam petebat, insigniri vetat ita concludens: *proper indignitatem & vilitatem ipsius duximus irritandum; cum personis vilibus & indignis portis dignitatem patere non debent iuxta legitimas sanctiones.*

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex rebus celestibus voluntatem.

Sunt tamen Matrona, aliaque persone, que diebus Festis ac Dominicis iudeo vacant, rate se sati pietati fecisse, si quibus possunt citissime, & mente valde distracta privatae Miseris audierint. Eaurum Confessarii, qui de malo, quod agitur, Dei indignatione fortasse fieri, ut ducem ac magistrum obmetentem, nec de proprii status obligacionibus, extremeaque, in qua ipsa veratur, calamitate momentem fortita sit. Ecclesia exempli causa dies festos instituit, ut nobis in memoriam recovaret Santos, eorumque penitentiam, atque obligationem, qua Martyribus preferuntur adstringimur, quod Christi Domini fidem ad nos proprii Sanguinibus transmissemus. Præterea dies Dominicus est dies Domini, dies ejus cultui precipuo quadam iure dicatus. Cum dies hic sit continua recordatio Resurrectionis Christi Domini, eum proinde veraciter, & ut perfectum Christianum decet celebrare non possumus, nisi viventes tamquam homines a morte excitati; quorum omnis vita in eum dicitur, quique nullam aliunde sentiunt, quam ex

vane fias, & absit tam scandalum, quam intenso periculumque libidinis, peccatum crisi veniale. Ex quo concludi potest Pensionarias, qua solum ut amicis honestam oblationem affirment, virilibus vestibus ufe sunt, in propria facti specie minus profecto peccasse. Quamobrem neque illa, quod viriles habitus sumperint, nec Moniales, quod, ut sumarent, in causa fuerint, mortalis peccati argui possunt. Post id confirmari multorum Theologorum auctoritate, cuiusmodi sunt Suarez & Pelizarius, (^a) qui etiam a peccato Moniale exculpat, quod ad breve tempus pro actione ludico proprium habitum deponebat, ut alium, atque a deo virilem sumeret. Quicquid porro de horum diuorum Auctorum afferatione sentiendum sit, sane pronunciari non potest Pensionarias, de quibus sermo est, ob id omnino, quod virilibus vestibus in iis ludis, seu representationibus ufe fuerint, graviter deliquerit.

Quod autem ex cap. 22. Deuteron. & ex Gangrenis Concili Can. 13. in medium adducatur, ad presentem facti specimen legitime referri non potest, ut ex vera ac genuina utriusque textus notione liquido constat. Etenim I. id facta Scriptura Iudeis prohibuit, ut monet D. Thomas, ut ab Ethnico cum per eas mutationes sua facta Numina colere contenterentur in Lege, inquit sanctus Doctor, quis Gentiles mutatione habitus uechanter ad Idololatrias Superstitionem.

II. Gangrenis Concil. Can. 13. qui dicitur cap. Si quis mulier, in medium afferint, de illis locum est accipiens, que proposita ad meritoriam, ut at Gloriosa in hoc caput, vel ut animadverterit. Archidiaconus, proposito male, scilicet meritorio virilibus vestibus uebantur.

Non igitur ideo simpliciter peccarunt Pensionarias, quod in suis spectaculis viriles habitus propriis vestibus impoferint, tamen misericordia debeat intra Virginem Deo devotorum Monasteria puellas virilibus vestibus induitas existere, sed eo peccant, quod talibaris vestibus, superpellicies, sarcifus birretis, hoc est indumentis Ecclesiasticis Ordinis ad Religionem cultumque divinum spectanti confederatis uia fuerint. Neque enim ita est ad propriam atque aliorum oblationem ejusmodi habitus adhibetur, qui tanquam sanctitudinis habitus spectandi sunt, & quorum uisus in spectaculis &

in Theatro vergit in Religiosis contemptum (^b). Sane sanctus Carolus quam id absumit sit, factis ostendit, dum ita eorum formam inaurit, & in ea eas assumperit, & in ea accommodaverit, graves penas subenit. Porro de culpe, quae in hac facti specie committitur, qualitate ex poena, quae cadiem culpam a sancto Cardinale infliguntur, qualitate judicari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa D. Caroli iudicio gravis est, gravios profecto confenda est, cum nulla talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosorum, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosorum, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosorum, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosorum, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit.

His in hunc modum constitutis, ad propositas questiones respondebunt.

Ad primam: ludes, de quibus agitur, in quibus Pensionarie talibaris &c. induit sunt, & praesertim cum ita induit sunt, beneficiorum imperi non dubitant, citra mortale peccatum exhiberi non posse, ut ex haec dicitur compertum sit. Bonum tantum habens, qua Moniales, ac Pensionariae ergo videtur ad hoc usque tempus, iis excusatione esse potest.

Ad secundam. Idem sentiendum de Clericis, de Regularibus, ac de Laicis, qui habitus, quos diximus, suppediuntur; siquid in hac facti specie in hominibus Sacris Ordinibus insignitus, ac Regularium statum prouidentibus bona factis prouidit potest.

Ad tertiam, postremque interrogatione quod attinet, responderemus, si hoc in eis Monasterii Confessarius suo muneri deest, nempe quantum in ipso est, ejusmodi ludos non impediat. Diocesanum Episcopum, ejusque Generales Vicarios de re tota monendos efficit.

Decimum Parisiis die 10. Junii ann. 1696.
G. Fromageau.

M A L E F I C I A .

(Vide SORTILEGIA.)

C A S U S .

^a Cum quis a Demonis torqueret, vel se torqueri pueret, ad se liberandum adhibere negat ex media, quae expressum vel sacram cum eo pactum supponit, nec nisi per maleficium ad illud, quod inde speraret, levissima conferre posset. ^b Confessandam est ad remedia, que Ecclesia percepit, & confutat.

Q U A E S I T U M .

In Polonia & in Russia reperiuntur in quibusdam humanis cadaveribus, que appellantur *Singi*, quidam liquor, quem vulgo, atque a deo sapientum nonnulli sanguinem putant. Contendunt enim a Demonio ex viventium corporibus exsorberi, & in ea cadavera inferri.

Aucti inde malignum hunc spiritum paucis egredi ad homines excruciantur; & cum eos vehementer torserit, vexantique, in ea cadavera regredit, tantaque in copia sanguinis, quem fuxit, immittere, ut ex cadavera, quod in eo natore cernitur, ore, naribus, & praesertim auribus effluit. Edit, inquit, linea, quibus involvitur; quod ne continet, caveret, dñe cadaver leperit, ne quod lineatum eius proximum sit, tegiturque illud imposta terra perinde, ac gurgulio.

Spiritus, qui ex hismodi cadavera egreditur, noctu cicut, dum somni tempus est, ut eorum quietem turbet, quibus defunctus maxima necessitudine devictus fuerat. Eos premit, amplectit, & tam vehementer angit, ut a semino excitentur acriter auxiliū implorantes, tantaque spērum, perinde ac si viveret, suum oculis obverbari. Qui ita excruciantur, macerantur, deficiunt, breviisque temporis spatio intereunt. Ita nonnunquam malum scripit, ut familiā ipsa unum post aliud de medio tollat.

Horum spirituum nonnulli homines aggredimur, ali peccades impetrant, & earum quoque sanguinem inferunt in cadavera, quod in causa est, ut languent, & moriantur; ut proinde si nullum malo huic remedium afferetur, universa regio devalaretur. Remedium porro, quod adhibetur, ejusmodi est. Sanguini ex iis cadaveribus effluenti mixtum panem

(^a) Suarez tom. 5. disp. 23. scđ. 4. n. 29. de censu. Pelizarius tom. 2. tract. 10. cap. 7. quod. 37. num. 45.

(^b) Vide Habitus Cal. I. II. III.

M A L E F I C I A .

17

vel revera vexatione uti, quo se liberet, remedis duobus in expositione explicatis: Confessum confitit tum remedis utentes, tum eorum uolum in sui gratian petentes mortalitatem peccati reos esse, & a Confessariis de malo, quod perpetravit, monendos esse, ac si in adeo prava praxi perfitebant, absolutione privandos. Sententia hac initus ratione duplicita: una generalis est, & ducitur ab honore, qui debet de defunctis corporibus, alia vero ex peculari, de quo agitur, facta futurum.

Imprimis defunctorum corporibus magna reverentia semper est habita, & a primis usque temporibus eorum honor tamquam Religionis caput spectans est, ita ut sepulcris ipsa viatori nefas esset. Est in hanc rem titulus de *Coffero viatori* l. 9. ii. 19. ubi bene multa Constitutiones occurvantur in eos, qui sepulcris sanctitatem violaverint, in iis facili legi declarantur, & eo nomine puniendi disiuntur ei omnes, qui aut fuerint subvertentes, vel expoliare monumenta, in quibus fidelium corpora conquerientur: *Pergit audacia ad buta defunctorum, & aggressor confessor, cum & lipido hinc moveat, & terram evortere, & cespitem evallere proximum sacrilegio. Maiores nostri semper habuerint, quibus primo confundentes, ne in placuum incidat contaminatio religio defunctorum, ha feri prohibemus panis sacrilegi cibolentes.* Porro magis quedam facinus est in sepulcro ingredi ad cadaverum caput amputandum, quam inde quicquam auferre.

In Jure Canonico qui corpora in plures partes resuscitent, excommunicatione ipso facto plectuntur. I. Bonificius VIII. qui eam legem edidit Cap. *Defensio extremit. de sepulc. eius criminis absolutione* sancta Sedi reservat, impetrat & crudelitate appellans: *Defunctorum corpora sic impie ac cruditer non trahentur; quamvis ea partitio non sit, nisi ut facilis in suorum Majorum tumulos transferantur. In causa de quo agitur, prætextus minus venia dignus est, & generationi, quam merentur Fidelium corpora, magis oppositus.* Hac est prima ratio, quae ejusmodi praxis damnat, & in causa est, ut in *Glossa v. catholica fidei* dicatur: *Humana natura a se erubescit, & ideo etiam post mortem corpus huminum non recipit stimulacionem.* Authentica ut *defensio* est. 13. coll. 5. id ante monerat: *Qui enim homini naturam non erubuit, dignus est & pecunias, & gloria, & aliis omnibus commendari.*

Videri possunt alii complures Canones, quos affer Antonius Augustinus 3. p. 1. 35. iii. 12. & in Canonibus pontificis an. 1318. relatum ad calcem operum Magistri sententiarum art. 6. quod licetum sit, aut etiam permitendum maleficia malefici repelleret, error est. Ex his omnibus duo conlectur:

Primum, regionum, pro quibus consultur, damnandam est, confutando, tamquam improbatam in utroque Jure, facilius litteris, que prohibent malum fieri, ut bonum eveniat.

Alterum, si post consulto Medicos pietate & doctrina praefatos nec per naturalia eorum malorum causa detegi, nec per naturalia remedia isti incommodi occulti potest, ad ea confugendum esse, que contra vexationes Demonis indigantur in Capite 51 per *Sorciarias* 33. q. 2. *aque maleficas ecclesias, sed nuncquam iniusti. Dei iudicio permittentes, & Diabolico procurantes, & cibis, horribus suis, quibus ita evanescit, ut corde conratis, & spiritus humiliante Dei & Sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, & proficiat acquisiti, & per exercitium, ac carceri medicina Ecclesiastica mania Ministrorum Ecclesiae tales, quantum Dominus annuerit, sanare procures.* Ita persuasum habet Bartholomeus de Spina Magister Sacri Palati in suo Tractatu de *Sorciis* cap. 33. *Qui enim in hunc modi maleficiis, & in aliis carandis observantur, ex que docet Caput, si per Sorciarias 33. q. 2. facili per dei misericordiam curarentur.*

Decimum in Sorbona hac die 14. Februario
an. 1663.

G. Fromageau.

M A T R I M O N I U M .

QUONIAM in subsequentibus casibus nonnisi de Christianorum Matrimonio dicendum est, illud unum proinde nos explicabimus, cæmoniarum, quas olim Ethnici tum Graci tum Romani in suorum matrimoniorum celebratione servabant, nulla mentione facta.

Matrimonium apud Christifideles Sacramentum est institutum a Christo Domino ad sanctum foedus inter virum feminamque statuendum, ut in eius amore ac timore prole ex se genitam edificant. Sacramentum porro esse dicitur, qui exterior hanc uniuersitatem signum est interioris gratia, quam Deus conjugatis largitur, ut suo fungantur officio, & Christi Domini Ecclesiæque unionem immitetur. Hujus Sacramenti finis est se mutuo juvare ac solari, ut ambo mortalem hanc vitam sancte transfigant, & ad aliam perveniant, & ut filiorum legitima generatione, deque eorumdem spirituali regeneratione, quaque eidem conformis sit, educatione solliciti in Ecclesiæ adificationem consipient; ut proinde qui tillatione quadam abrepti matrimonio se copulant, nihil in eo quarentes præter sentium illecebros, vel avaritia permoti, nec quicquam aliud quam temporalia commoda fibi proponentes, quin ad nobilorem finem animum erigant, ne dum, prout Christianum hominem decet, matrimonium contrahant, matrimonii sacramentum profariant, & re tam sancta abutentes ad obtinendam suarum voluptam fruitionem, querendumque propria fortuna statum, Spiritui Sancto, & gratia quam nuptiis addidit, injuriam inferant. Quamobrem sacra littera eos gravissime dampnabit, qui ejusmodi causis illiciti se matrimonii vinculo irretiunt, ut ex Libris Tobiae cap. 6. licet intelligi.

Docente Divo Augustino (^a) Matrimonium, spectato latino vocabulo, ita nuncupatum est, quia Foemina, dum nubit, id potissimum propolitum habere debet, ut mater evadat. Vox hæc: *Matrimonium*, quo rurdam Auctorum iudicio ita etiam accipitur, ut significet *Manum Matris*, quia ut est in Jure Canonico, matris officium & cura magis in Matrimonio spectanda veniunt, quam Patris; quoniam filii, qui sunt matrimonii fructus, five ante, five post, five in ipso parte matres magis sollicitas habent.

Matrimonium spectari potest multiforme; Cum foemina eo tantum gaudent, quod suæ natura matrimonio adnexum est, nec omnino civilium commodorum participes sint, hæc unio dici potest matrimonium naturæ; cuiusmodi quidem non solum apud Romanos, sed etiam in Ecclesiæ matrimonio non desuerunt. Cum eadem foemina gaudent civilibus bonis, quæ ipsi Leges tribuant, civile matrimonium appellari potest. In tertio denique genere est matrimonium Christianum, estque illud, quod ad Sacramenti dignitatem elevatum est, quodque rursus bisariam dividit potest; vel enim simpliciter ratum est partium consensu, vel

(^a) S. August. lib. 19. contra Faustum cap. 36. S. Raymund. tit. de Matrim. cap. ult. de conv. Infidel.

pra.